

Interview met de heer G.A.M. van Schie, geboren 31-12-1939

Inhoudsopgave:

Blz. 1 en 2: gezin en jeugd

Blz. 3 en 4: buurtwinkels, kooplui aan de deur

Blz. 5 en 6: verenigingsleven, ouders, grootouders

Blz. 7: opleiding

Blz. 8: werken

Blz. 10: dansles, dienstdienst

Blz. 11 en 12: werk in Zwitserland

Blz. 13: huwelijk, verhuizingen

Blz. 15: anekdote

I-1: Meneer Van Schie, fijn dat u ons te woord wilt staan. Als eerste wil ik u vragen: bent u in Leiden geboren?

G: Nee, ik ben in Leidschendam geboren.

I-1: En wanneer bent u in Leidschendam geboren?

G: 31 december 1939.

I-1: Uw ouders, zijn dat wel Leidenaren?

G: Ja, dat waren Leidenaren.

I-1: En waarom zijn zij naar Leidschendam verhuisd, weet u dat?

G: Omdat, mijn vader kreeg daar een baan in het onderwijs bij een jongensschool, R.K. Een jongensschool in Stompwijk.

I-1: In Stompwijk?

G: Ja, dat ligt praktisch tegen elkaar aan.

I-1: En de ouders van uw ouders, dus uw grootouders, waren dat ook rasechte Leidenaren, weet u dat nog?

G: De ouders van?

I-1: Ja, dus uw opa en oma.

G: Ja, dat ligt eraan, van welke opa en oma?

I-1: Ja, laten we van uw vader zeggen.

G: Van mijn vader. Ja, dat is generaties terug. Tot 1800, is er eentje in Leiden komen wonen. En daar is de familie uit.

I-1: Ja, ja, dus toch wel echte Leidenaren. Alleen toen kreeg hij op een gegeven moment die baan en toen is het een beetje veranderd, om het zomaar te zeggen. U woonde in Leidschendam, kunt u zich nog wat uit die periode herinneren, toen u klein was?

G: Ja, natuurlijk. Nou ja, dat je met je pannetje bij de gaarkeuken stond. En dat er een mitrailleur, een vliegtuig met een mitrailleur door de straat schoot en dat ik mij met mijn moeder verborg onder de trap. En mijn vader zal wel ergens tussen het plafond gezeten hebben, of onder de vloer. Zo ging dat. Met zijn buurman.

I-1: Maar dat kunt u zich nog wel voor de geest halen?

G: Ja, die toestanden. En die Duitsers met die ijzers onder hun schoenen door de straat liepen, het was eigenlijk een laan. Want voor was alleen maar weiland, dat was de Prins Hendriklaan [nr. 19]. Voor was weiland en achter was, ook ja een soort land. Dat was geen weiland maar land dat was beschoten door die Duitsers. Ze hadden er palen in gezet.

I-1: Om het terrein af te bakenen?

G: Nee, zodat er geen parachutes konden landen. En dan natuurlijk, we hadden vrij uitzicht. Er was geen bebouwing. Je keek richting Den Haag.

I-2: U woonde in de Mors toen?

G: Nee, dat was nog in Leidschendam.

I-1: Heeft u nog meer broers en zussen?

G: Ja (gaat lachen), er kwamen er gelijk vier achter elkaar, met z'n vijven en daar kwamen er vier achteraan.

I-1: Negen in totaal?

G: Nee, ook nog twee zusjes. Vijf jongens en twee zusjes.

I-1: Dus zeven kinderen in totaal. En in welke categorie viel u?

G: Laat ik zeggen, in 1945 toen waren er al vier jongens geboren.

I-1: In de oorlog? Zo.

G: Ja, dat was heftig.

I-1: Ja, dat is heftig inderdaad.

G: Als je voor al die kinderen voor eten moet verzorgen.

I-1: Maar wat dan ineens in mijn hoofd opkomt is: je hebt het heel slecht in die periode en angsten met de oorlog en zo en dan toch kinderen op de wereld zetten.

G: Ja.

I-1: Ja, dat gebeurde dus zo maar. Daar werd niet over nagedacht?

G: Nee, want voorbehoedsmiddelen waren er niet. Dus dat ene kindje was geboren, dat is eeuwenlang zo gegaan. Ja, tegenwoordig...

I-1: Ja, gelukkig wel, zou ik zeggen.

G: Ja, zeker. (lacht)

I-1: Jeetje, dus dat was toen eigenlijk, voor het zingen de kerk uit.

G: Ja, maar het was niet ongezonder natuurlijk. (lacht)

I-1: Nee, zeg dat wel. En in welke gradatie zat u qua leeftijd? Bent u de middelste?

G: Nee, de oudste.

I-1: Oh, u bent de oudste. Ja, u bent van '39 en in '45 kwam... Op een gegeven moment is de oorlog over, maar u bent wel naar school geweest. Of helemaal niet in die periode?

G: Naar de kleuterschool.

I-1: Ja, in Leidschendam naar de kleuterschool. Weet u daar nog dingen van?

G: Alleen dat ik daar heb geprobeerd, hoe heet dat? Als je niet naar school wilt, spijbelen. Ja, natuurlijk.

I-1: Op de kleuterschool al? Vind ik wel heel bijzonder.

G: Ja, samen met mijn broertje, hebben we ons achter de struiken verstopt. Maar ja, dat hield niet veel stand natuurlijk.

I-1: Oh, heerlijk. En na de kleuterschool ging u naar de lagere school?

G: Ja, maar wacht even. Toen zijn we verhuisd naar Leiden [Hoge Morsweg 66] en daar kwam ik ook nog op de kakschool, zoals dat heette. Dus dat was gewoon de kleuterschool en het jaar daarop naar de eerste klas.

I-1: En waar was dat in Leiden?

G: Dat was op de Haagweg. De Leonardusschool. En die kleuterschool die zat aan de Haagweg en de lagere school zat op de Potgieterlaan.

I-1: En daar ging u samen lopend met uw broertjes naar toe?

G: Ja, in het begin; mijn grootvader had houten klompjes gemaakt, gewoon hout uitgezaagd in de vorm van... met een riempje eroverheen. Dus dat was niet zo fijn om naar school te lopen.

I-1: Woonden die grootouders in de buurt?

G: Die woonde wel in de buurt ja.

I-1: Die zag u dus regelmatig.

G: Ja, dat waren de vader en moeder van mijn moeder. [Pieterella Pape, geb. Leiden 9-2-1913, overl. Arnhem 26-3-1998, was een dochter van Hessel Pape, 1873-1954, botenknecht bij Die Leythe, en Pieterella Spoel; zij woonden Morsweg 85]

I-2: Waar woonde u zelf toen?

G: Op de Hoge Morsweg. Nou ja, toen liep je dus naar school en daar kwam je vriendjes tegen en dan ging je elke dag samen heen en weer.

I-1: Had u veel vriendjes?

G: Veel vriendjes, ja. Er waren wel vriendjes in de buurt.

I-1: Het was een kinderrijke omgeving waar u woonde?

G: Ja, dat kon je wel zeggen.

I-1: En waren daar ook winkels in de buurt?

G: Er was een kruidenierswinkeltje op de hoek bij ons, vier huizen verder. En verder waren er geen, ja, verderop zat ook weer een kruidenierswinkel. (begint te lachen) Ja, je moest altijd in de gaten houden dat er was nog een afscheiding van katholieken en niet-katholieken of andere. Die zat verderop aan de overkant, maar daar moest ik wel shag halen voor mijn vader. (lacht) Dat was onreine shag. Nou, daar hadden ze dan zijn merk of zo. Zo'n pak shag.

I-1: En was het dan ook zo dat kooplui aan de deur kwamen?

G: Oh jee, alles kwam aan de deur.

I-1: Wat weet u daar nog van?

G: Nou wat ik zeg, alles kwam aan de deur. De slager, de melkboer, noem maar op. Allemaal kwamen ze aan de deur. En de kaasboer kwam uit Stompwijk, die had een autootje. Dus dat was een hele attractie. Dan mocht je soms een stukje meerijden. En, 's even denken, de kruidenier kwam uit Oegstgeest. Alles hing aan dat katholieke geloof.

I-1: Was u van huis uit gelovig?

G: Ja, mijn vader en moeder waren katholiek. Mijn moeder was een bekeerling. Die heeft zich tot de katholiek gekeerd. Maar wat er allemaal aan de deur kwam. Nou ja, de kruidenier kwam uit Oegstgeest, zei ik, en we hadden we nog meer. De slager, de groenteboer kwam uit Rijnsburg. Die mensen legden aardige afstanden af om de klanten te bereiken. En later heb je natuurlijk die saneringen gekregen, die wijksaneringen. De kruidenier op de hoek, dat was wel leuk. Dat was dichtbij en dan mochten we weleens helpen.

I-1: In de kruidenierswinkel?

G: Nee, nee, hij had daarachter een opslagplaats en daar werd alles opgeslagen. En daar stikte het natuurlijk van de muizen. Dus dan moesten we alles weg gaan zetten en dan had je koektrommels van Verkade, die metalen koektrommels, Verkade biscuitjes. En die zaten heel netjes verpakt. Maar er bleven natuurlijk weleens kruimeltjes in zitten, koekkruimels. Dat was bij Kees van Schoten [C.L. van Schooten, levensmiddelen, Hoge Morsweg 58], die was kruidenier. Een jong getrouwd stel. Maar ik zeg Kees van Schoten, want hij was keeper bij Docos. Docos was de katholieke voetbalclub van de omgeving.

I-1: Bent u ook gaan voetballen?

G: Nee, we werden verplicht om zondagsmiddags mee naar het voetballen met mijn vader mee naartoe.

I-1: Dat was echt een liefhebber, uw vader?

G: Ja, nee, daar zijn we wel van teruggekomen, want je moest dan mee naar de voetbal. Maar het interesseerde je niet zoveel.

I-1: Had u wel interesse in andere hobby's of ...

G: Ja, zwemmen hebben we wel gedaan, samen met mijn broer.

I-1: Waar deed u dat?

G: Bij de Golfbrekers in de Haarlemmerstraat. Hoe heet dat zwembad ook alweer?

I-2: De overdekte.

G: Overdekte, ja, ja. Ook weer in een kerk.

I-1: Zat u daarop les, kon u al zwemmen?

G: Nee, oh God, zwemmen. Toen wij in Leiden kwamen wonen, op de Morsweg kwamen wonen, had je daar achter de Boterstraat [Bothastraat] en dan de Morskade en die lag aan het Galgewater. En dat was breed water en daar kon je een beetje plonzen aan de zijkant. Maar je had ook tankvallen. De Duitsers hadden tankvallen gegraven voor als er 'n invasie kwam, om ze tegen te houden. En dat waren nogal brede wateren, maar die hadden ze gegraven en dat was net zoals je nu bij Valkenburg hebt. Hoe heet dat nou, het Valkenburgsemeer. Of heet het nou anders. En daar gingen we ook poedelen. En al doende leerde je een beetje en je kreeg van school natuurlijk schoolzwemmen. En zodoende kwamen we op de Golfbrekers terecht. Waar we dan, even kijken, twee ochtenden in de week en een avond om te trainen. Ja, dan moest je 's morgens om half zeven je bed uit en dan lopen. Ik denk, ik weet niet of we met de fiets gegaan zijn. Ja, ook zoiets, een fiets. Want er waren geen fietsen meer natuurlijk in de oorlog. Maar ik had nogal aardige oma's, die vond voor mij voor

mijn zevende verjaardag een fietsje. Maar het was een Frans fietsje, een heel licht fietsje. En dan kon je het stuur draaien, zodat je een soortement racefiets had.

I-1: En dat kreeg u voor u verjaardag toen u zeven werd?

G: Ja, maar daar kon ik toen nog niet op fietsen. Toen heeft die andere opa daar houten blokken op gemaakt. Maar die zullen er wel af geweest zijn toen we naar de overdekte moesten. We moesten fietsen. Ja, dat was dus de sport, zwemmen. Maar jee, je moest wel vroeg je bed uit. Maar ik geloof dat het donderdagsavonds was, dan was er een soort trainer. En op de terugweg kochten we een patatje met, nou ja.

I-1: Zo, dat was toen al?

I-2: Waar was dat? Bij de Drie Vissers?

G: Ja, ja. Toen kostte het nog 25 cent, een zak patat. Maar daar werd je weer warm van.

I-2: Daar was wel geld voor dus?

G: Ja, hoe dat kwam, dat weet ik niet. Dat weet ik eigenlijk niet hoe we aan dat geld kwamen. Dat zullen ze ons wel toegestopt hebben.

I-1: Als je twee lieve oma's hebt. Ik wil eventjes weten, uw vader kreeg een baan als onderwijzer en toen gingen jullie in Leidschendam wonen. En op een gegeven moment ging u verhuizen naar Leiden. Bleef hij nog wel onderwijzer of ging hij wat anders doen?

G: Er was een collega overleden en toen kwam er een post vrij in Leiden aan de jongensschool. Dat was een soort vriendengroep. Die jongens kenden elkaar van militaire dienst al, toen hij in Oegstgeest woonde. Want als kind heeft hij in Oegstgeest gewoond.

I-1: Uw vader?

G: Ja, mijn oma is verhuisd in 1929 naar Oegstgeest [kort voor 27-10-1926 naar Deutzstraat 3]. Van Leiden naar Oegstgeest. Daarvoor bestierden ze een melkhandel op de Garenmarkt [nr. 16]. En die opa, daar kom ik dan toch op terug, die is overleden met de Spaanse griep in 1918 [Gijsbertus Hendericus Martinus van Schie, geb. Leiden 10-7-1877, overl. Leiden 30-10-1918]. Toen was mijn vader acht jaar [Anthonius Andries Theodorus van Schie, geb. Leiden 17-9-1910, overl. Oegstgeest 3-1-1984, tr. Leiden 5-4-1939 Pieterella Pape]. Mijn grootmoeder [Anna Wilhelmina Laken, geb. Leiden 14-9-1878, overl. Leiden 7-2-1955] heeft toen nog een tiental jaren doorgezet en toen is ze naar Oegstgeest verhuisd. Met mijn vader en zijn broertje [Theodorus Wilhelmus Marie, geb. 6-2-1918].

I-1: Maar uw ouders hadden op een gegeven moment een melkhandel op de Garenmarkt?

G: Nee, mijn ouders niet. Mijn grootouders. In 1918 toen overleed hij. Zij heeft het nog tien jaar volgehouden. Ter wille van de rest van de familie en zo. [al op 10-11-1926 vestigde A.J. van Mil, boterhandelaar, hier zijn handel in boter, kaas en eieren].

I-2: Waar was de jongensschool in Leiden waar uw vader les gaf?

G: Ik vergeet altijd die naam, maar aan het eind van de Haarlemmerstraat. Niet ver, naast het zwembad. Ik vergeet die naam altijd. [R.K. Parochiële Jongensscholen, Haarlemmerstraat-Pelikaanstraat]

I-1: Nou, misschien komt die straks nog en anders hebben we geen naam van die school.

Ik ga nog even terug naar u. U ging naar de lagere school. Hoe heeft u dat ervaren? Ging u dat gemakkelijk af? Ging u met plezier of ging u weer veel spijbelen?

G: Nee, dat ging in eerste instantie wel goed, maar toen werd ik ziek. Toen kreeg ik paratyfus. Dat is weer een ander verhaal. Toen bleef ik automatisch een jaar zitten. Ik zat in de eerste klas met een hoop kinderen en die gingen over naar de tweede klas. Maar ik bleef zitten en dan ben je toch het contact met je maatjes, die naast je zaten, kwijt.

I-1: Maar die school heeft u afgemaakt? Zes jaar en toen?

G: Zes jaar, ja. Toen moest ik natuurlijk en ik kon niet zo goed leren. Ik was een beetje uit balans, zal ik maar zeggen, kon niet zo goed leren. Toen moest ik kiezen. Ik kwam in aanmerking voor een technische school, maar ik had geen zin om bankwerker of, nou ja, timmerman, dat is heel wat anders. En toen vond mijn vader, die had nog een collega in Den Haag en daar ben ik naar de horecaopleiding gegaan. Dat heette toen de koks-kelnersopleiding. In het Lamgroen in Den Haag.

I-1: En ging u iedere dag van Leiden naar Den Haag. Hoe ging u daar naartoe?

G: Met de trein.

I-1: Met de trein. Dat kostte best wel veel geld.

G: Ja, je had een maandabonnement.

I-1: Maar dat kost ook geld.

G: Ja, dat kostte iets van twaalf gulden, zoiets.

I-1: Maar dat geld was er wel in huize Van Schie?

G: Ja, een onderwijzer verdiende aardig geld natuurlijk, dat neem ik aan.

I-1: Ja, en zeven kinderen.

G: Ja, er werd hard gewerkt (lacht uitbundig). Ja, want als mijn vader thuiskwam om half zes of zo, dan moest hij snel, snel eten, want om acht uur of zoiets begon de avondschool weer. Tot tien uur.

I-1: Daar gaf hij ook les?

G: Ja, ja. Tegenwoordig wordt er ook nog hard gewerkt hoor.

I-1: En uw moeder bleef thuis voor de kindjes zorgen. Dat was toen zeker zo he? U mocht toen die koksopleiding doen en uw andere broers en zussen, hebben die ook een studie genoten of moesten die aan het werk?

G: Nee, mijn tweede broertje is naar de Zeevaartschool gegaan en de derde is instrumentmaker. De vierde was onderwijzer, om het maar even snel te zeggen. En mijn zusje zat in de administratie en het tweede zusje is naar Canada geëmigreerd. En zo, heb ik ze allemaal genoemd? Oh ja, mijn broertje Paul, de jongste [broer], die zit in Amsterdam, die hield zich bezig met stadsplanning.

I-1: Ik vind het allemaal knappe koppen.

I-2: Ja, dat hoor ik ook.

G: Nou ja.

I-1: Nee, jullie konden best allemaal goed leren en hebben ook de mogelijkheid gekregen. Dat was, denk ik, in die tijd toch wel bijzonder. Of heeft u dat zelf anders ervaren?

G: Oh. Nou, of het bijzonder was, nou, ik denk niet in die kringen, van het niveau van onderwijzer, dat het overal wel hetzelfde was.

I-1: Ja, dat denkt u. Toen bent u naar de kelnerskoksschool geweest in Den Haag. Hoelang heeft die studie geduurd?

G: Drie jaar. En toen had ik er geen zin meer in, maar toen mocht ik... Je had de Vergulde Turk in Leiden op de Breestraat. Terwijl ik op die school zat ging je in de vakantie daar werken of hoe het dat, om stage te lopen. Ja, maar ook een soort om kennis te maken en te werken natuurlijk. Dat begon met de kerstvakantie, in de eerste kerstvakantie. Dat was tamelijk vroeg, ik denk dat ik dertien, veertien jaar was. Elke vakantie ging ik dan in de bediening, dan in de keuken om een beetje van alle kanten te leren. Maar het leukste vond ik de keuken, daar was je creatief. In de bediening stond je alleen maar te wachten, tot iemand je nodig had.

I-1: Dus u heeft op een gegeven moment bewust de keuze gemaakt: ik ga mij op het koksgebeuren storten.

G: Ja, ja.

I-1: Maar dat kon u pas doen toen u die driejarige opleiding af had gerond?

G: Ja, want die chef-kok, nou, dat ging zo. In Leiden had je de Vispoort, die kan je nu niet meer terugvinden. Dat was een poort die zat in Vroom en Dreesmann. Dus in het gebouw, gesplitst, daar liep een poort. Met een zijdeur om in Vroom en Dreesmann te komen. In die poort werden fietsen gestald. Met twee mannen, dan kreeg je zo'n bonnetje achter op je fiets. Dat was een fietsenstalling. En aan het eind van die poort, dat was de leveranciersingang van de Vergulde Turk. Die koks stonden aan die deur een sigaretje te roken of zo en toen is mijn vader eropaf gestapt en gevraagd: "Kan mijn zoon hier niet stagelopen of zo?"

I-1: Oh, wat goed!

G: Ja, zo ging dat toch? Je werd altijd geholpen (lacht). Toen zei die chef-kok: "Dat is goed, maar Ik wil niet dat hij naar de vervolgcursus gaat. Hij kan in de praktijk hier genoeg leren".

I-1: Dat zei die man van de Vergulde Turk?

G: Ja, die chef-kok; had hij ook wel gelijk in. Want dat was veel leuker, die praktijk, dan op school. Maar goed, we zijn er goed doorheen gekomen.

I-1: Wat vond u het leukste van in de Vergulde Turk werken?

G: Het leukst. Nou, de eerste keer dat ik er kwam was met Kerstmis. Ja, dan heb je misschien een klein weekje gewerkt de eerste keer, maar dan hadden ze nog een kolenkachel, een piano heette dat. Daar moest ik 's avonds met het eerste kerstdiner toastjes roosteren boven dat hete vuur. Die gingen in zo'n dichtgeslagen rooster en dan zaten ze klem en dan moest je boven dat vuur die toastjes roosteren.

I-2: Met kachel bedoelt u het fornuis?

G: Ja, het fornuis. Dat was behoorlijk afzien boven dat hete ding.

I-1: Wel een verantwoordelijke taak. (veel gelach)

I-2: Een kolengestookt fornuis.

G: Met van die ringen erin. Dat werd 's morgens om half acht door de pannenwasser, of eigenlijk de huisknecht moet ik zeggen, werd dat al opgestookt. Want als die koks om tien uur kwamen dat er een vuurtje was.

I-1: Had u leuke collega's? Toen was u natuurlijk wel jong.

G: Ja, daar moet je wel even aan wennen natuurlijk. Want ze waren natuurlijk een beetje pesterig.

I-1: Pesterig? Grapjes uithalen.

G: Ja, grapjes ook uithalen.

I-2: U moest ontgroend worden, zeg maar.

G: Ja, ja.

I-1: U was de jongste, toentertijd?

G: Ja, er was nog een jongetje. Ja, met z'n tweeën. Maar om over grapjes te spreken, op een gegeven moment komt een van de kelners aan de pas, dat is de uitgifte, dat noemen ze de pas of de balie en die zegt: "Chef, hebben wij runderspek?" "Nee joh, zeg, loop eens even naar de slager in de Maarsmansteeg". Weet je de Maarsmansteeg? Een hele mooie slagerij van Schonewoerd heette die geloof ik. Dus ik naar die slager, ik zeg: "Heeft u runderspek?" Hoor je al die vrouwen in de winkel. (moet hard lachen) Ik dacht: oh jee, daar gaat hier iets niet goed. (veel gelach) Met hangende pootjes weer terug. De jongens daar lachen natuurlijk. Maar ja, zo ging dat in alle beroepen.

I-1: Ja, dat klopt. En hoe lang heeft u daar gewerkt?

G: Nou, niet zo lang hoor. Dat was vakantiewerk, tot ik officieel... 's even denken. Nou ja, meestal bleef je niet langer dan een jaar of zo, dan ging je wel weer ergens anders naar toe.

I-1: En hoe oud was u toen u daar wegging?

G: 14, 15 jaar. Want, oh ja, er was een collega die ging werken in de Beukenhof [we worden gestoord door een telefoon] en daar werd natuurlijk over gesproken. Ja, dat was een goede zaak. Hij ging daarnaar toe en die had twee sterren. En er was ook wel kritiek. Die koks hadden kritiek op andere collega's. Kinne sibbe [kinnesinne], zo werkt het. Maar ja, ik hoorde natuurlijk dat het zo'n goed aangeschreven tent was en toen ben ik daarop afgestapt en bij de oberkelner gevraagd of ik stage kon lopen daar. En dat was in de bediening.

I-2: Dat was weer in de bediening?

G: Ja maar, dat stelde niet, dat was een beetje heen en weer sjouwen. Oh nee, dat mag ik niet zeggen, want ik mocht bij meneer Henk van der Luit mocht ik in de bar assisteren. In die bar werd hoofdzakelijk 's morgens koffie en 's middags thee geserveerd met uitgebreid serviesje. Na de thee dan gingen de dames en heren aan de borrel en dan mocht ik helpen bij Piet van der Luit. Ja, dat was wel leuk. Het was heel sfeervol daar. Want er waren open haarden in al die kamers, in die ruimtes en daar werd turf in gestookt. Ja, dat lag lekker te smeulen en dat rook zo heerlijk. En dan zaten die dames en heren in fauteuils zo lekker een sigaretje te roken. Ja, dat was een mooie ambiance, kan je wel zeggen.

I-1: Klinkt heerlijk. Maar goed, u was toen best nog wel jong.

G: Ja, ja, maar daar ging ik elk weekend daar werken.

I-1: Ik heb net gevraagd, had u veel vriendjes, maar dat was op school. Maar in die periode, had u toen vrienden?

G: Ik heb nooit veel vriendjes gehad, want dat kwam ook door je werk. Want je moest altijd werken als anderen vrij waren.

I-1: Maar dat houdt in dat er ook geen vriendinnetjes waren?

G: Nee, maar die kwamen natuurlijk wel. Oh, je gaat wel heel vlug.

I-1: U was een jaar of 17, toen waren er nog geen vriendinnetjes.

G: Nee, je zat op dansles natuurlijk.

I-1: Waar zat u op dansles?

G: Bij Evert Castelein. Een beetje tuttengedoe. Nou ja, ik kwam natuurlijk met mijn broer. Mijn tweede broertje waar ik erg mee optrok. We deden alles samen en die had wel vrienden. Dus ik hoorde erbij.

I-1: Maar op dansles zaten geen leuke meisjes waarvan u dacht: He!

G: Niet speciaal.

I-1: Niet speciaal.

G: Nee, niet speciaal. Natuurlijk altijd wel, die waren er altijd wel, maar daar was je niet zo mee bezig.

I-1: Bent u ook in dienst geweest?

G: Ja, ik ben ook in dienst geweest. Oh God, dienst.

I-1: Prettige herinneringen aan?

G: Prettig? Och ja, het is wel een belevenis geweest.

I-1: Heeft u er veel geleerd, laat ik dat vragen.

G: Nee, ik heb er niet zo. Nou, misschien op sociaal niveau wel. Rottigheid uithalen met je vrienden. De sergeant van de wacht in de maling nemen.

I-2: Zat u als kok in dienst?

G: Ja, ik werd natuurlijk in de keuken gezet. Maar eerst heb ik drie maanden, twee of drie maanden. In Nijmegen kreeg je beginopleiding. En toen was de tijd van de Vierdaagse, dus we moesten gelijk vertrekken uit de kazerne, want daar moesten mensen van de Vierdaagse, de wandelaars, die moesten daar gehuisvest worden. En wij moesten op de hei, in Heumen, werden we in tentenkampen. Maar wat was het geval? Het was een hele droge zomer, er braken bosbranden uit. Dus, nou ja, we zaten goed en wel in dat kamp en we werden opgetrommeld om die bosbranden te doven. Dan kreeg je zo'n schep mee of zo, een ding om het vuur uit te slaan. Dus dan werd je 's nachts, alarm, uit je bed hup, naar de hei om te blussen. En dan was je er zo mee bezig, dat je viel bijna in slaap tegen zeven uur. Want er werden ook van die gangen gegraven om het vuur tegen te houden. Dan lag je daar half te slapen. En dan was je nog niet koud terug in het kamp en dan moest je weer hup eruit, weer vuur doven. Toen werd ik, die jongens werden allemaal ergens geplaatst en

ik moest naar fort Honswijk. Dat was een fort, je kent ze wel, die forten van de waterlinie. Dat was fort Honswijk en daar hadden een munitieopslagplaats. Munitie of ook reparatie, die werden weet ik wel. Hoofdzakelijk punt vijftigers heette dat. Van die mitrailleurs, die werden dan uit elkaar gehaald en gerepareerd of zo.

I-2: [...] afweergeschut was dat?

G: Nee, punt. Dat waren gewoon mitrailleurs. Maar ik heb geen idee, daar bemoeide ik me niet mee. Maar dat was maar een hele kleine gemeenschap met een 30 dienstplichtigen. En wat onderofficieren en officieren. Het was maar een hele kleine gemeenschap. Nou, daar kwam ik dus in de keuken terecht. En daar was een, hoe heette dat nou, een majoortje, die was een beetje jaloers op mij, omdat ik een ietsje beter kookte.

I-1: Ach...

G: Dat wreef een beetje, weet je wel. Het was altijd een beetje opjutterij. Op een gegeven moment gingen we op verlof. Gingen we met een bus, werden we naar Utrecht gereden, naar het station en ik zat in die bus. Nou ja, op zaterdagochtend en dan moest je alles schoonmaken, de keuken helemaal geschrobd en geboend en gedaan. Toen zat ik in die bus en toen moest ik eruit komen, want ik had tegen die majoor gezegd. Hij had gezegd dat ik terug moest komen om het goed schoon te maken; ik was wat vergeten. En toen heb ik gezegd: "Doe het zelf maar". Toen moest ik gelijk uit die bus komen en op rapport en toen kreeg ik twaalf dagen streng. Ik zal maar niet zeggen wat streng is, maar dat is niet best.

I-1: Ging u wel de weekenden naar huis?

G: Ja.

I-1: U ging weer met de trein naar Leiden toe. Dat was wel fijn zeker om weer even thuis te zijn.

G: Ja, natuurlijk was dat fijn. Daar keek je naar uit, naar het weekend. Maar ja, als je wat fout gedaan had, dan had je natuurlijk geen weekendverlof.

I-1: Dat viel ook onder de strenge straf?

G: Ja, je moest dus proberen, je mocht wel iets uithalen, maar ze moesten er niet achter komen.

I-1: Goed, dat was de dienstdienst. Wat ging u na dienstdienst doen?

G: Even kijken, toen ben ik, je had in Leiden een banketbakker Van der Heijden op de Breestraat en dat was een hele goeie [A. van der Heijden, Breestraat 83, 1940-1976]. Ik zocht natuurlijk ander werk en toen kwam ik bij Van der Heijden terecht, de banketbakker. En ja, ik dacht: dat is mooi meegenomen, daar ga ik aan het werk en dan leer ik ook nog de banketbakkerij. En het was ook interessant, daar was alles vers. Alles werd zelf gemaakt. Je kan het een beetje vergelijken met bijvoorbeeld Van Wely uit Noordwijk. Nou ja, toentertijd. Van Wely is toen erg opgekomen met de moderne patisserie. Maar goed.

I-1: En hoelang heeft u daar gewerkt bij Van der Heijden?

G: Ik denk anderhalf jaar of zo. Toen ben ik nog een paar maanden naar Zwitserland. Er stond een advertentie in het blad voor Zwitserland.

I-1: In welk blad stond dat?

G: In de Horeca. Een vakblad. Daar keek je altijd natuurlijk in of je daar iets interessants in zag.

I-1: En wat werd er gevraagd in Zwitserland?

G: Oh ja, toen heb ik ook nog bij de Beukenhof gewerkt. Maar ja, in de winter was een hele stille periode. Dan hadden ze liever dat je even weg was.

I-1: We bellen je wel als we je nodig hebben...

G: Ja, zoiets.

I-1: Maar wat vroegen ze in Zwitserland, wat hadden ze daar nodig?

G: Een zelfstandig kok. Maar dat was wel interessant om mee te maken, natuurlijk daar. Maar dat was een hotel langs de route, langs de weg in een dorpje. Daar kwamen veel toeristen langs. 's Morgens om half twaalf stopten er al bussen met toeristen. Bratwurst en kukelie. Dat waren piepkuikens. Dan kregen mensen een piepkuikentje op hun bord.

I-1: Lekker culinair. Nou ja, in die tijd.

G: Nou ja goed, dat was douwen, douwen. Want dan kwamen een paar van die bussen achter elkaar zo 's middags.

I-1: Hard werken.

G: Hard werken, ja heel hard werken. Maar ja, ze werkten zelf ook heel hard, die mensen. En forellen. Ze hadden zelf forellenvijvers. Ja, dat was wel leuk.

I-1: Daar heeft u een half jaartje gezeten en toen bent u weer teruggegaan?

G: Ja, het was zo. Als je in Zwitserland ging werken, dan werd bij de grens je pas ingenomen. En dan had je alleen je contract. Je kreeg een voorschot op je salaris elke maand en aan het eind van de periode dat je er was kreeg de hele poet mee. Dat was leuk natuurlijk aan het eind, dan ging je met een paar duizend...

I-1: Ik wilde net zeggen, als rijk man verliet u Zwitserland weer.

G: Nou ja.

I-1: Nou ja, maar met aardig wat centjes.

G: Die franken die was natuurlijk twee keer meer waard dan de guldens. Maar we moesten wel heel, heel hard werken.

I-1: Echt verdiend.

G: Echt verdiend.

I-1: Ja, toen kwam u weer terug in Leiden en ging u toen weer bij uw ouders op de Hoge Mors wonen?

G: Nee, want die waren denk ik inmiddels verhuisd naar Oegstgeest [kort voor 12-8-1957 naar Deutzstraat 3].

I-1: Ging u ook naar Oegstgeest daar wonen of ging u op zichzelf wonen?

G: Ik ging daar wonen en dan moest ik elke keer, ik had verkering natuurlijk gekregen, toen moest er getrouwd worden.

I-1: U heeft toch nog een meisje ontmoet. Is dat deze vrouw die u nog steeds heeft?

G: Nee, nee.

I-1: Oh, vertel eens.

G: Nou ja, dat was, moet ik haar naam zeggen?

I-1: Wat u wil.

G: Nou, dat is een heel verhaal. Het was een goeie familie, die woonde op het Plantsoen. Een echte katholieke familie met elf kinderen. En met de oudste ben ik getrouwd.

I-1: Maar waar heeft u haar ontmoet?

G: Bij de Vergulde Turk. Want de dochter van de baas van de Vergulde Turk, de directeur, die gaf een feestje en daar waren wij uitgenodigd. Mijn broertje en ik werden daar uitgenodigd. Je weet wel hoe dat ging vroeger, dan had je een partijtje of dansen, ja. En toen heb ik haar naar huis gebracht en toen moest ik gelijk binnenkomen om kennis te maken.

I-1 en I-2: Zo.

G: Ja, ze mocht niet buiten blijven staan. Dat is logisch natuurlijk.

I-1: Maar viel u in goede aarde?

G: Nee, mijn schoonmoeder had zich wel iets anders voorgesteld.

I-1: Oh, echt waar? Maar u bent wel aan elkaar blijven hangen?

G: Ja, zes jaar verkering en toen getrouwd.

I-1: En waar bent u toen gaan wonen?

G: Omdat je toen niet aan woonruimte kon komen was er een, ik had er weleens gewerkt voor een invaller in Oostburg, Zeeuws-Vlaanderen. En in die tijd belde die en toen heb ik een paar maandjes daar gewerkt of zo. En in die tijd belde die baas daar weer op, die kreeg mijn moeder aan de telefoon of zo, dat weet ik niet, enne daar zat dan een huis bij. Ja, inmiddels waren we bij mijn vader en moeder in gaan wonen. Dat is een heel verhaal. Want toen ik getrouwd was, we moeten even terug, toen we getrouwd waren zijn we in Weesp gaan wonen. Want ik werkte bij, eerst bij het Hilton in Amsterdam en later bij het Amstelhotel. En in het Amstelhotel werkte ook, ik zal maar zeggen een onderhoudsman, een elektricien. En die zei, die wist dat we wat zochten en die zei: "Ja, mijn vader en moeder hebben wel woonruimte voor jullie in Weesp. In een achterhuis". Nou, dat was leuk, dat was een achterhuis. In het voorhuis woonden zij boven en wij hadden dan het achterhuis. Het was een grote keuken en een kamer en een achterom. Met een straatje, met het gezicht op de Vecht. Dus dat was wel een leuk plekje. En daar zijn we na het trouwen gaan wonen. En daar is ook onze oudste zoon, oh nee, die is in Oegstgeest geboren. Maar wat was het geval: na een tijd overleed die man, die oudere man. Zijn vader en moeder van, die overleed. Toen bleef die vrouw alleen achter en toen moesten die kinderen dat huis verkopen. Dus moesten wij eruit, dus zaten we zonder huis. Toen waren we even bij mijn vader en moeder ingetrokken, nou ja even, en daar is mijn oudste zoon geboren in Oegstgeest. Toen werkte ik ook bij de Kieviet in Wassenaar. Ja, ik heb wel overal gewerkt.

I-1: Veel.

I-2: Gerenommeerde bedrijven.

G: Ja, maar dat was ook om je vooruit, heel veel ervaring op te doen en hogerop te komen. Nou ja, toen kon ik er niet meer onderuit om weer naar Zeeland te gaan, want daar werd een huis aangeboden, huisje. Maar ja, het was net als in dienst, je werd naar dat fort Honswijk gestuurd en dan kom je daar en dan denk je: jeetje, waar ben ik hier terechtgekomen? Kan je je dat voorstellen? Zo'n heel klein, dat ligt aan de Lek, niks er omheen, zo'n fort daar in de eenzaamheid. Dat was in Zeeuws-Vlaanderen ook. Dat was een aardig eindje weg en dan moet je oversteken met de pont van Vlissingen naar Breskens en dan met de bus naar Oostburg. Door dat mooie, moet ik wel zeggen, dat mooie polderland met die dikke vette klei.

I-1: Zeeuwse klei.

G: Ja, Zeeuwse klei. Maar je komt natuurlijk wel, hoewel: Oostburg was wel frivool. Was wel een gezellig stadje. Trouwens, ook helemaal platgebombardeerd in de oorlog.

I-1: En hoelang heeft u daar uiteindelijk gewoond?

G: Nou, ook niet zo heel lang, ik denk een jaar of twee. Want het was niet zo interessant.

I-1: En toen weer terug naar Leiden?

G: Nee, toen was er een baan in Vlissingen, dus toen ben ik in Vlissingen gaan werken. Daar heb ik een paar jaartjes gewerkt en toen kregen we een woning erbij, een flat. Dat was hoofdzakelijk voor de Marine, maar wij konden daar een flat krijgen. En toen vond mijn vrouw, oh inmiddels was ik weer in Brussel gaan werken en in Rotterdam, dat was weer Hilton. En ja, toen zat mijn vrouw alleen in Vlissingen en toen kon ze een huis krijgen in Middelburg. Nieuwbouw ook. Die regelde dat zelf. Dus je ging een beetje je eigen weg.

I-1: U groeide een beetje uit elkaar?

G: Nee, zij ging mee, nee, wij groeiden niet uit elkaar, nee. Zo kwam je weer van lieverlee. Toen ging ik varen toen zij in Middelburg woonde. Toen ging ik varen bij de Holland Amerika Lijn. Die vroegen een souschef, een tweede chef-kok zal ik maar zeggen. En dat was ook alweer promotie. Maar ja, je ging wel varen, dus. Ja, en mijn vrouw die ging haar eigen gang, die regelde alles. Maar ja, dat heb ik zo'n vier en een half jaar volgehouden en toen kon ze inmiddels een huis krijgen in Oegstgeest. Is zij verhuisd naar Oegstgeest en ik er achteraan.

I-1: Toch wel. En hoelang bent u met haar getrouwd geweest?

G: Nog geen twaalf jaar. Geen twaalf en een half, dat hebben we niet gehaald.

I-1: Dat niet, geen feestje. En toen heeft u deze lieve vrouw, dus daar bent u al heel lang mee samen.

G: Lia, ja veel langer. Dik veertig jaar.

I-1: Kijk eens aan, mooi.

G: Allemaal historie.

I-1: Nou, een bijzonder leven hoor, vind ik.

G: Nou ja.

I-1: Vindt u zelf niet?

G: Wel natuurlijk, maar het is weer allemaal zo'n tijd geleden he?

I-1: Zou u het weer hetzelfde overdoen als u er weer voor stond?

G: Ja.

I-1: Oh, dat vind ik mooi om te horen.

G: Ja, waarom niet?

I-1: Voordat we gaan afsluiten wil ik nog even met u naar de Beukenhof. U heeft daar een tijd gewerkt.

G: Nou ja, ik zeg niet zo lang. Als de winter er aankwam, dan of ik moest in dienst. Dan waren ze blij dat ze er weer een kwijt waren. De winter door dan waren er nog maar drie koks over.

I-1: Maar het lijkt mij wel leuk om het interview af te sluiten met die anekdote die u weet te vertellen over welke gasten daar allemaal kwamen. En wat jullie als personeel dan deden, als die beroemde mensen daar kwamen.

G: Oh nou, beroemde mensen. U bedoelt die Jayne Mansfield of zo, waar we het over hadden?

I-1: Ja, en Marilyn Monroe.

G: Nou ja, beroemde mensen, daar had je niet zoveel zicht op natuurlijk.

I-2: Prins Bernhard.

G: Ja, goed, als die daar zat had ik hem niet eens herkend. Nee, dat was niet...

I-1: Maar er was een dame, dan gingen jullie toch wel even stiekempjes kijken.

G: Om de hoek kijken ja.

I-1: Wie was dat ook alweer?

G: Dat was Jayne Mansfield. Ja, die kwam aan op Schiphol [10 oktober 1957]. Er is ook een film van dat ze zo de vliegtuigtrap afkomt. Dat is ook niet zo interessant natuurlijk.

I-1: Nou, als jongeman en daar komt zo'n mooie vrouw. Niet?

G: (lacht) Ik had er niet zo zicht op hoor! Collega's wel hoor, die waren ook wat ouder.

I-1: Ja, dat scheelt misschien wel. Heeft u zelf nog het gevoel dat u nog iets wilt vertellen of wat kwijt wil over met name de Leiden-periode? Dat u zegt: oh wacht, dat schiet me nu ook nog te binnen?

G: Ja, toen wij in Leiden kwamen wonen op de Hoge Morsweg toen was er voor ons huis een weg en daar liep een brede spoorloot waar we heerlijk in konden vissen. Die liep daar, maar de treinbaan die liep bijna op gelijke hoogte als de weg. Dus we keken zo vanuit ons voorkamerraam zo op de watertoren van Katwijk en de vuurtoren van Noordwijk. Er was niks verder, alles was open. Ja, en in het begin kwam er echt nog zo'n ouderwetse locomotief. Die reed daar op die spoorlijn. Die blies af en toe stoom uit, dat maakte herrie. Ja, dat kwam uit die oorlogsperiode, dat ik zei dat wij in Leidschendam woonden en daar was hetzelfde. Daar hadden we voor en achter, daar keek je alleen maar over land. En aan de achterkant keken we op Den Haag en Wassenaar. En in Wassenaar werden de V-1 afgeschoten. En ja, het leek wel of die voorbij ons slaapkamerraam kwamen. Die maakten een ontzettende herrie die dingen. En ook dat bombardement van Den Haag, op de Laan van Nieuw Oost-Indië of zo [Bezuidenhout 3-3-1945]. Daar die kant. Dat bombardement konden we vanuit het slaapkamerraam zien. Daar hield ik een scheldnaam, nou ja een scheldnaam, hield ik

daarvan over. Want ik had een soort oom en die noemde mij dan Loosalarm. Want als je daar onder de trap zat en daar was alarm en dan was het afgelopen en dan was het loos alarm. Maar toen maakte ik kennis met die locomotief, die voorbijreed. En die blies stoom af met die fluit en dan riep ik ook: "Loos alarm". En die oom noemde mij dan Loosalarm.

I-1: Leuk!